

1.– El Raïm i la uva.

El capítol primer parla sobre el perquè de les llengües. Aquí Tuson afirma que les llengües serveixen per posar nom a les coses e identificar i ordenar la realitat.

Així ninguna llengua està per damunt d'una altra, sinó que cada una estarà formada en relació a l'entorn. L'autor compara la llengua dels esquimals amb les mediterrànies i esmenta que mentre que una té més mots per referir-se al gel i a la neu, les altres en tenen més per referir-se al vi. L'autor també parla de la importància de les escoles d'immersió lingüística si aquestes són bones (és a dir no imposen, sinó que eduquen).

2.– Paraules per als gossos.

Aquí ens parla de la separació funcional que reben les llengües. L'autor posa l'exemple d'un professor universitari que fa una introducció sobre lingüística i parla de la llibertat de les llengües. Un alumne, quant finalitza el professor l'explicació, li diu al professor que als pastors alemanys únicament els pot parlar en alemany i el professor li contesta que això es per costum i no per altra cosa, ja que el gos no entén els llenguatges humans sinó que a través de la repetició d'uns sons seguit de l'estímul, es crea una espècie de condicionament operant.

Aquest és l'exemple que posa Tuson, que afirma que totes les llengües poden ser usades a tots els àmbits de la vida i que la gent pensi que hi ha llengües per parlar amb deu, altres per a la ciència i coses així, es un fet discriminatori totalment erroni.

3.– Gos,mandra,subtil

Ara es tracta el significat de les paraules. Explica que no totes els significats són comuns i alguns son molt més complicats d'extreure que altres amb un exemple d'un professor de lingüística d'universitat que posa un exercici als seus alumnes que consisteix en definir tres paraules gos, mandra i subtil. Observant els resultats Tuson arriba a la conclusió que mentre que algunes paraules d'ús quotidià són fàcilment definides d'altres més abstractes no tenen una definició clara i precisa, i en molts de casos s'ha d'ubicar a una situació concreta per poder definir-los. Així assegura que és el significat de les paraules presenta una diferenciació heterogènia segons els diferents mots.

4.– Impur, infecte

Ara Tuson tracta la utilització de la llengua com a símbol d'identificació personal, al parlar estem exterioritzant (de vegades involuntàriament) la nostra forma de ser, els gustos o disgustos de cadascun. Per explicar aquesta teoria, Jesús posa l'exemple d'un altre exercici universitari en el qual 71 alumnes han de jerarquitzar una sèrie de paraules relacionades amb la brutor, de menys bruta a més bruta. Els resultats demostren la teoria inicial de l'autor que conclou el capítol afirmant que les paraules són les acompanyants de les mentalitats i, en conseqüència, són afectades per les noves maneres com la gent orienta les seves vides.

5.– La paraula fa la cosa

En el cinquè capítol es parla de que la paraula fa la cosa, per demostra-ho posa l'exemple d'una discussió entre amics sobre les paraules tonyina i *atún*. Un creu que les dues son catalanes i que cada una representa un peix, però en realitat totes dues fan referència al mateix peix però una en català i l'altra en castellà. També es parla de les paraules abstractes i com les persones les transformem de vegades en realitats físiques, identificables i fins i tot mesurables.

6.– El doctor Crostó

L'etimologia popular, és a dir, l'adaptació d'allò que no significa res per a un parlant a les paraules conegudes és el tema d'aquest sisè capítol. Així l'autor posa diversos exemples com el que dona nom al títol que en realitza es Cousteau. També cita alguns autors com Saussure o Aristòtil per refermar la seva teoria.

7.– De Kant a Guardiola

Els significats de algunes paraules antigues han evolucionat fins al punt de canviar totalment el seu significat. Aquest es el cas de la paraula fenomen que apareix en aquest capítol: provenint del grec aquesta paraula significava allò que percebem. El filòsof Emmanuel Kant la va recuperar per a les seves teories amb un significat més o menys igual a l'original. Actualment apareix al nostre vocabulari per fer referència a aquelles persones o coses que s'èn surten del normal com, per exemple, un futbolista molt bo.

8.– Li falta una volta de microones

El capítol parla de com afecta a les dites populars el pas de una societat rural a una urbana des de dos punts de vista diferents, un pessimista i un optimista. Mentre que el pessimista es lamenta per la pèrdua de significat de les antigues dites, l'optimista veu un nou món que s'obri per a les dites. Ell creu que s'han creat moltes de noves en relació al món actual i posa un exemple com canviar el xip o li falta una volta de microones.

9.– Les paraules primeres

En aquest capítol es tracta l'importància que va tenir el fet que els nostres avantpassats triaren el so per comunicar-se en lloc d'un altre llenguatge com per exemple els símbols. Tusón també esmenta algunes opcions per les quals varen escollir aquest com per exemple la foscor de la nit o bé la distància. Fos el que fos és ben cert que aquesta elecció va marcar l'evolució de l'home.

10.– Tabú

La procedència d'aquesta paraula data de molts de segles enrera a l'illa de Tonga. Aquesta concepte s'utilitzava per fer referència a situacions prohibides.

A la nostra societat també hi és des de fa molt de temps i encara conviu amb nosaltres. El concepte actual de tabú gairebé no ha canviat, el que pot ser si hagi canviat són els temes considerats com a tabú. Així trobem entre ells la mort o el sexe que han de ser tractats amb paraules més suaus. La nostra societat és repleta de tabús que venen definits per la mentalitat social de cada època.

11.– Contra tabú eufemisme

Els tabús són temes o paraules malsonants o incòmodes però són reals i part de la societat el que provoca que es busqui un mètode per tal de referir-te a aquests temes de manera que no incomodin. La solució és la utilització dels eufemismes que suavitzen aquests temes posant-los a l'abast de qualsevol conversació. Aquí l'autor classifica els eufemismes en dos tipus segons la seva funció per tractar un tema complicat per a una comunicació fent-lo més educat com, és el cas del metge que li comunica el diagnòstic a un malalt terminal de tuberculosi. L'altre cas és produeix quan s'utilitza per callar les consciències socials ocultant la veritat baix un mantó, com per exemple amb el tema de la guerra, com per exemple quan un país no realitza una massacre per apoderar-se d'un territori aliè sinó que realitza una conquesta.

12.– Contra eufemisme, rebel·lió

Els eufemismes són paraules educades, però molt sovint el seu abús arriben a cansar i quant això passa un bon

recurs són els disfemismes que com diu Tuson són un acte de rebel·lió contra les formes educadament avorrides de l'eufemisme; és una reacció ridiculitzadora, divertida i sovint grollera que ens permet de superar la censura. Son un tipus de parla indirecta que s'utilitza per ironitzar amb els temes tabú de forma que en lloc de dir wàter (tabú) o lavabo (eufemisme) podem anomenar–ho senyor roca. També s'hi planteja un dubte del camí que prendrà la parla social; serà la manera idíl·lica i feliç dels eufemismes o per contra triomfarà la rebel·lió d'aquest mode a favor dels noms veritables de les coses, decantant–se cap aquesta segona idea.

13.– Deu li'n do glòria

El cas dels monolingües militants és el tema principal d'aquest tretzè capítol, aquells que volen ser entesos arreu del món sense haver de parlar altra llengua que la seva. Així, l'exemple que apareix presenta la situació que ocorre a una botiga d'Egipte de la qual dos castellans surten indignats per no haver segut entesos. Els empleats de la tenda, tot i que no tenien per què, ja que com diu Tuson tenen tot el dret ha ser monolingües a la seva terra, sabien fins a cinc idiomes diferents entre ells el castellà. Així únicament s'entén el succés si els castellans han fet un esforç molt baix per engendrar–se, parlant de manera massa ràpida o bé dialectada de l'estàndard ja que segurament els empleats únicament entenguin el castellà en l'àmbit del seu ofici. Aquesta visió egoista que plantegen els monolingüistes militants és una falta de respecte per a les llengües autòctones que tenen el mateix valor que la seva llengua, ja que com bé diu el títol únicament seria considerada més important en el cas que Deu li'n do glòria.

14.– La mare de totes les llengües

Aquesta actitud dels monolingües militants poden venir de la fama que posseeixen algunes llengües considerades com a internacionals. Una d'elles, i tal vegada la que es considerada com a mes important, és l'anglès. Molta gent creu que coneixent aquest idioma ja no necessita saber res més ja que el coneix tot el món. Però això, com bé hem dit abans, és una falta de respecte, ja que no té perquè tenir major privilegi que qualsevol llengua de qualsevol territori. Però això no passa únicament amb l'anglès si no que t'ambé passa amb el francès, anglès o castellà entre d'altres. Els parlants d'aquestes llengües amb aquesta actitud poden arribar a complicar l'existència d'una llengua autòctona provocant, a través de prejudicis lingüístics o altres mètodes que utilitzen per implantar la seva idea per tot arreu, una situació de canvi lingüístic.

15.– Busquem un bilingüe

Què és el bilingüisme?, si el considerem que es produeix únicament en aquella gent que domina al mateix percentatge dos idiomes diferents i els utilitza el cinquanta per cent cada un llavors no existeix ja, que sempre hi ha un idioma que té més pes que l'altre, tot i que dominem altre idioma, sempre hi haurà una llengua principal per pensar, parlar, escriure, somiar i, en definitiva, realitzar les funcions del llenguatge. El bilingüisme que nosaltres coneixem es dóna moltes vegades donat per la imposició d'una llengua ja que la pròpia no alcança la plenitud funcional a tot el territori amb el que conviu o bé degut a una situació de conflicte lingüístic que sofreix un territori degut, per exemple, als monolingües militants. Altre cas en el que una altra persona conegui diversos idiomes és per interès personal (fet meritori que no té res a veure amb el cas anterior).

16.– La lia i la fornera

Els monolingües militants que s'estableixen a un altre territori i obren un negoci, com a mínim, haurien de saber l'idioma del territori suficientment com a dur endavant el seu negoci. Però és més freqüent el cas que intentin perjudicar a aquesta llengua en benefici de la pròpia per no haver d'aprendre–la. Aquest és el fet que es critica en aquest capítol. També apareix una crítica a un estat que beneficia una llengua fent–la obligatòria per a aquells territoris on no es correspon obligant als habitants d'aquestos a ser bilingües.

17.– Bilingüisme passiu

El bilingüisme passiu fa referència a aquelles persones que, sense adonar-se conte o adonant-se, han interioritat els prejudicis sobre la seva llengua i creuen que aquesta ha de quedar per a usos familiars o cercles d'amistat mentre que han adaptat un altra d'aliena per als usos formals. Tornem ha estar en una situació de substitució lingüística que pot acabar amb la llengua perjudicada.

18.– Descansi en pau. Amén

A l'igual que es creen, les llengües també moren. Ha de ser gran la preocupació per aquesta mort, ja que amb elles també mor una cultura i una forma de veure el món. Es calcula que moriran dues mil llengües més d'aquí a uns segles i això és degut, diu Tuson, al subsidi o l'assassinat d'aquestes. Si desapareixen degut que els parlants decideixen abandonar-la pels motius que siguin parlarem de suïcidi.

Però més greu es el fet que siguin discriminades, considerades no aptes per als usos formals o fins i tot prohibides i perseguides. En aquestos casos es quan parla d'assassinat i si la llengua perduda hi haurà que rehabilitar-la ràpida i eficaçment perquè perduri amb mètodes com la discriminació positiva.

19.– Sobre la unitat de la llengua

Però els monolingües militants no són l'única amenaça per a la llengua sinó que de vegades els habitants d'una regió del territori on es parla la llengua en el cas del català en València no reconeixen la llengua dialectalitzada sinó que la independitzen. Aquesta gent se li anomena seccionistes qualificats per l'autor com ignorants ja que no volen reconèixer que parlen la mateixa llengua. Es sabut que a València es parla un català castellanitzat, però per aquesta dialectalització castellana no canvia el fet que segueixi sent català. L'autor cita alguns lingüistes grans estudiosos de les llengües, que certifiquen que el valencià es una llengua amb un noranta per cent de similituds amb el català i així ho demostren les paraules més bàsiques del idioma que coincideixen.

Aquesta situació pot ser provocada per la confrontació política que aquestos mantenen i que es reflecteix en la llengua, perquè si realment creuen que el que parlen és una llengua independent són uns ignorants.

21.– Sobre la unitat de les llengües

Com s'ha dit abans cap llengua te el privilegi de ser millor que altra. Així es fa una crítica a tots aquells que consideren la seva llengua com més avançada o, en definitiva millor o, més normal que altres. Tots els llenguatges són iguals per naturalesa i el fet que algú en consideri a un altra com estranya és degut a la ignorància que té d'aquesta. És clar que per a qualsevol la llengua normal és la que parla tota la vida però això no vol dir que realment sigui normal sinó que estem mes acostumats a ella que a les altres.

També el fet de considerar-les com una civilització més desarrelada influeix en aquest prejudici lingüístic de superioritat, com és el cas de les tribus del amazones i els països rics. El fet de que les tribus no coneguin paraules com semàfor no vol dir que siguin llengües menys desarrelades, sinó que no la necessiten perquè aquesta circumstancia no es dona i si s'incorporessin a la vida urbana on si es dóna ràpidament ampliaria el seu lèxic per tal de nomenar-ho.

22.– Sobre la tolerància

La tolerància es una situació més propera a la indiferència que no a la solidaritat que tot el món ven. Així ens referim a tolerància quant ens dóna igual allò que faci l'altra gent, les altres cultures i llengües i, en definitiva, el que passi amb les altres vides. El que hauríem de fer realment planteja l'autor és saber conviure amb diferents cultures i aprendre a respectar-les i interessar-se una mica per elles ja que, gràcies a aquest respecte mutu, les cultures no es veuran reprimides ni afectades per les malèvoles mans poderoses dels països rics i la seva visió egoista.